

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ascensus Moysis in montem Seu De Oratione Tractatus Tribus Stationibus ac vijs Purgatiua Illuminatiua Vnitiua distinctus

Crombecius, Johannes

Avdomari, 1618

6. Testimonium conscientiae, constantemque in divino obsequio voluntatem plurimùm scrupulis contemnendis esse adiumento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38133

rationibus perplexis, desperatione plenis; à tyrannide denique conscientia dissidēt. Observa miserande, te dum teipsum calumniaris, & opprimis maledictis, Dei clementiam oppugnare; ipsum statuis ac denuntias, nolle tibi mederi; nolle te ad se accedere; eundemque non desiderare onus morbosque; tuos suscipere; ferreque, recusare. Negas ipsum esse benignum, humilem, mitem: imò protestaris ipsum crudelem immanemque tyrannum; iugumque eius ac leges esse intolerabiles. Non aquilam, non gallinam, sed miluum voracem, tygridem, leonem, & id genus feram, tetramque bestiam Hæc, inquam, profiteris, cum teterrimum vitæ genus, ab omni humanitate alienissimum, in animum tuum inducis ei que pertinacissime adheres, & (postpositis omnium sapientum consilijs) retines ac reservas.

PARAGRAPHVS SEXTVS.

*Testimonium conscientia, constantemque
in obsequio divino voluntatem,
plurimum scrupulis con-
temnendis esse
adiumen-
to.*

29. **H**Æc dosis ex horto tuo colligenda ac depromenda erit. Intra conscientiam

Voluntas am tuam considera optimā, ac sincerissimam
Deo ser- voluntatis tuæ dispositionem, non modo præ-
viendi, sentem, sed quam ab annis plurimis constanti-
magno ad- rissimè custodisti; hanc adde resolutionem,
umento votis fortissimis obfirmatam; malle te, infir-
esse ex- mitis tormentis dilaniari ac discerpi, quam
ringuen- Dei amicitia ac lege recedere. Vnde hæc
dis ser- constantissima resolutio? An à te? Non. A
pulis, quo ergò? Nonne à benignissimo numine,
 eiusq; spiritu, ac gratia quæ in te domicilium
 sedemque fixerunt. Sunt ergò in te Dei ami-
 citia, eiusdemque spiritus, ac gratia quæ ho-
 minem Deo gratum efficit. Quid igitur tre-
 pidas? Quid metuis, quid nugaris, te calesti-
 bus invisum, odiosum, ideoque diris omni-
 bus devovendum?

30. Adde si tot peccatis mortalibus, ut com-
 minisceris scates, si blasphemus, si hæreticus,
 si impudicus, alijs nefandis criminibus ob-
 strictus; cur exteriùs erumpit nihil? Cur in
 te tanta modestia, cum in oculis, vultu, ore,
 sermone, gestu; tum toto denique corpore
 elucet? Cur truci facie, feris moribus, ore pe-
 tulanti, procacibus verbis efferus non appa-
 res? Cur non sollicitas eos idoneis modis
 per quos libidinem tuam explere possis?
 Certè si crimen vel vnum ex his in te resi-
 deret, mille alia aggregarentur. Tales enim

Psal. 41. aues solitariae non volant; sed *abyssus abyssum*
 2. *invocat, & peccatum suo pondere, in malo*

rum voraginem peccatorem pertrahit. At nullum in te cernimus, animadvertimus, imò ne vestigium quidem eorum quibus te inquinatum calumniaris, observamus.

31. Huc accedit, te annis quàm plurimis, augustissima sanctissimi corporis Christi Iesu sacramenta pijsimè, omnium confessoriorum tuorum iudicio, frequentasse: Si ea sceleratus (vt te ipsum prædicas) percepisses, què admodum ij qui dignè percipiunt, in spiritus celestes evadunt: te in terribilissimum cacodæmonem dudum evasisse, eventus ipse doceret; vt Iudas te infami trabi affixisses; iugulum tuum coneidisses: præcipitem ex alto te dedisses. Horum nihil fecisti. Durat ac perseverat voluntas Deo obsequendi, animam exponendi pro eius gloria: carendi omni voluptatum genere potiùs, quàm vt vel vni illicitæ acquiescas.

32. Est autem voluntas ista scutum, quo à divina providentia protegimur, ne hostes invadant, auctore pijsimo Rege qui nos in hunc modum alloquitur. *Psal. 90.*
Scuto circumdabit te
veritas eius: & scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti *Psal. 5. 13*
 nos. Quare graviter erras, si te sagittis perfossum credis. Quomoddò enim coronat te Dominus, si turpiter bello cecidisti? Si hosti manus dedisti? Si scutum & hastam abiicisti? Non est ita. *Psal. 5. 13*
Scutum hoc bonæ voluntatis
impenetrabile est. Hoc novit adversarius
 nolter

noster : ideo non amplius sagittis contra huiusmodi bonæ, firmæque voluntatis scutum agit, sed illud erroribus, fraude, doloque evertere, eripere, ac convellere nititur. Quædiu enim illud fortiter, constanterque à nobis retinetur, vinci, ac penetrari pectus humanum nullo modo poterit. Ita Rex David profequitur. Cùm enim dixisset : scuto circumdabit te veritas eius : addidit. Non timebis à timore nocturno, à sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris ; ab incursu & demerito meridiano. Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

Psal. 90.

5.

*Ex parte
divina
protecti-
onis.*

Osea. II

3.

Cant. 8.

3.

33. Huc facit quod sacræ paginæ, non modo nobis protectionem, e cælis pollicentur, sed etiam promittunt, nos divini numinis brachijs complectendos, portandosque esse. Quasi nutritius Ephraim portat te in brachijs suis. Id ipsum testatur sponsa in canticis. *Lava eius* (ait) *sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* *Lava* fortunam adversam ; prosperam *dextera* significat. In adversis caput nostrum divina benignitas sustentat, ne vacillet, ne despõdeat animum. Eadem in prosperis circumgit vndique, ne distuamus, & ad illicita prostruamus.

34. Verùm illud quoque est, quod auribus nostris, haud rarò accinitur. *Misereris omnium Domine, & nihil odisti eorum quæ fecisti, dissimulas peccata hominum propter penitentiam, & parcens illis*

illis: quia tu es Dominus Deus noster. Amat enim omnia, quæ sapientissimè condidit, & neminem vult perire. Non venit Dei filius vocare iustos, sed peccatores. Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere. Denique. Eorū curam gerit; solem suum oriri facit super iustos & iniustos. Quid? sollicitus erit de lilijs agri; de folijs arborum; de iniustis; de adversarijs suis: & amicos suos; & filios suos deseret? Eos inquam, qui animam suam dare, pro eius gloria parati sunt? Audiamus quæsto Richardum à S. Victore. Nemo de Dei bonitate diffidat; quia maior est misericordia eius quàm nostra miseria: & quisquis ad eum toto corde clamaverit, exaudiet eum, quia misericors est. Tardius enim videtur veniam dare, quàm ipsum peccatorem accipere: sic enim festinat reum absolvere à tormento conscientie, quasi plùs eum cruciet compassio miseri, quàm ipsum miserum compassio sui. Ex quibus, pijsissimi ac doctissimi Richardi verbis colligere licet, quid nos de Dei bonitate sentire conveniat, qui erga immeritos tam effuso studio ac benignitate fertur ac propendet.

35. Dicit aliquis. Quì fit quoddam vera esse sententiam, quæ hactenus commemorata sunt, speciemq; me Deo ac Domino Iesu sic adherescere, vt nec prece nec pretio ab eo diuellar: & tamen subinde sic ab eo dissidere vt virgibus perturbationibus, in ipsa scelera ferri totis

Fluxus
& refluxus.
scrupulo-
ram.
Obser-
uatio vana.

to animo, & obiecta crimina complecti vide-
ar. Vt respondeam, hoc te præsupponere ve-
lim, diuersa tempora esse discernenda. Tem-
pus lucis, & tempus tenebrarum. Diem gan-
dij, & diem luctus. Tempus quietis & tran-
quillitatis, & tempus perturbationis. Tem-
pus consolationis, & tempus tentationis. Illud
videre est in febris tertiana, vel quartana, quæ
velut insanæ, certis temporibus recurrit.
In amoribus item illicitis, qui modò displicent
& detestabiles apparent; modò arrident
velut honesti cõplectendique alliciunt; nec
pungunt ipsi aut lancinant, donec susceptus
scelere, dolor alias conceptus ac penitudo re-
crudescat. Idem usu venire solet in scabiæ
illis consciētij, quæ subinde de perturbatione
triumphare videntur, sed parùm malacia
durat: reuertiturque febris ac pruritus, qui tran-
quillitatem omnem exterminat.

Duplex 36. Illud quoque maiorem in modum obser-
in homi- vandum: in homine duplicem esse naturam
ne natu- alteram superiorem seu rationalem. Alteram
ra. inferiorem seu animale, in qua brutis
millimi esse censemur, & vt de hac prima
Bruta. loquamur: perspicuum esse, bruta anima
eiusque tia constare anima, sed bruta & animalis
propensi- qua duæ sunt facultates, phantasia nempe
ones ac appetitus sensitivus. Quod in homine ratio-
motus ne onali est intellectus; seu oculus mentis, vnde
cessarij. iudicium nascitur: in bellua est phantasia
quæ

quæ quidem eò quòd rationem ducem non
 habet, nec voluntatis liberam electionem,
 quod agit necessariò agit & non ex electio-
 ne aut libertate. Quare cùm felis fertur in
 murem, quem videt, lupus in agnum, equus
 in equam, idèò fit quòd ex visu & imagina-
 tione motus in appetitu sequitur, qui quidè
 appetitus, cum iudicium certis non habeat,
 quàm quòd ex imaginativa, quæ taquam bo-
 num ipsi suum representat, oritur, illicò in
 rem illam tanquam bonum suum, quod ap-
 petitionis propriè obiecta est materia, sic er-
 gò felis in murem fertur cæco quodam desi-
 derio ac impetu: lupus in agnum. Et de e-
 quo ita Virgilius. *Vritque videndo femina. dū*
videtur fæmina & apprehenditur per phan-
tasiam, motu quodā rapiente, equus hinnit,
& fertur in obiectum, quod sibi optimum
reputat. Petò primo abs te, peccatne equus,
dum hinnit dum equam appetit, & sensu
concupiscentis animi demulcetur; dum me-
dullitus feritur, tanquam cæco quodam telo
quod avertere illi omnino impossibile est.
 Non. Cur ita? Duplici capite. Primum,
 quia iudiciū rationis ac libertatis origo in eò
 desideratur. Deinde quia appetitus illepo-
 sita sola phantasie apprehensione, si-
 ne libera voluntatis electione necessa-
 riò sequitur. Feritur quippe sensus telo
 quodam inevitabili: nec unquam præce-
 dit

p

dit

dit animalis apprehensio de bono suo vel malo praesenti, eiusque cognitio, quin illico sensus ille intima viscera percellat aut demulceat; minimeque cesset appetentia boni illius praesentis, donec eo fruatur eo modo quo natura fruendum suggerit ac inclinatur.

Descriptio partis inferioris 37. Idem nobis solet accidere. Nos enim belluae ex parte inferioris hominis sumus. In ea enim solitaria, ratio non magis viget quam in bestiis: sed duae potentiae imaginativa & appetitiva animam illam inferiorem perficiunt, & aptam ad operandum faciunt. Miraque in somnis quandoque experimur ac patimur quae vigiles nullo modo admitteremus. Et vigilibus quidem, haud raro

Quando in ea peccatum, quando non. rationis sedem perturbationes ac passiones invadunt atque occupant, quo tempore inferior officium brutum exercet: subinde, ut advertat quidem ratio, possit impedire, sed delinqua, blandienti voluptas fragilis indulget, ac succumbit, non gravi scelere, quod volens perpetrat mittit. Subinde vero, ita lumen rationis dem oppositis perturbationibus obnubilatur, ut et si aliquid sentiat, discernere aut ipsas passiones impedire, atque amovendo nullo modo possit. Quis vero dixerit ijs sitis obstaculis, hominem reum effici maiestatis divinae scelereque obstringi quod impedire & avertere non potest.

88. Pari ratione sapè suggestio, & simul
necessarius inde motus contentiens, ratio-
nis considerationem prævertit, vt citius ir-
repat suasio, vel maligni spiritus, vel incons-
tantis atque inconditæ phantasiæ ferientis
appetitum sensitivum, quàm eadem videri
ar. riq̃ue valeat. Ex his sæpè nulla culpa re-
sultat, nisi quatenus rationis vis officio defu-
erit, ille iudicaretur.

89. Quinam ergò actus interni reos nōs
efficiunt? Illi certe, qui à parte superiore tã-
quam hominis totius præiude admittuntur.
Dux enim facultates primariæ in illo tribu-
nali hominem complent ac perficiunt, in-
d ratio intellectus, lumine rationis, illustratus; &
voluntas libertatis omnis origo, princeps ac
domina, cui, si res nefanda obijciatur, vt dis-
cernere valeat bonum à malo; & hanc ad-
mittat, scelestam ac perduellis; si bonum & lau-
dabile; equi bonique amans audiet.

90. Nunc redeo ad obiectionem mihi fac-
tam. Occurrit ergò in phantasia motus talis
qualem equi imaginatoni superioris subieci-
mus, (seu ex visu, auditu sive ex demonis
impulsiu excitatus) & ex eodem illicò, motus
appetitus ruentis in illicitam voluptatem;
Peto abs te, est hoc crimen admisisse? Dicis
quod sic. Urgeo. Cur potius admisisti quàm
equus? Quia inquis, ratione præditus sum,
non equus. Insto. Vtus es, aut etiam uti pote-

*Ratione
lib.*

VI
16

*Motus a-
nimales
non esse
peccata*

ras ratione? Poteras impedire suggestionem
 illam, & motum subsequentem? Neque
 quam. In quo ergo, in hoc facto differis
 equo? Etsi in fatuo, aut in pufione talis
 tio excitaretur, eos crimen admisisse pu-
 res. Id asserere non potes. Nec ergo tu
 minis reus iudicandus es. Duo enim illa
 in equo observavimus in actu isto tuo
 currunt: defectus, nempe usus rationis
 libertatis obstaculum. Cum enim necesse
 tas hoc agendi tibi incumbat, argui non
 criminis, ubi non ut homo, sed ut brutum
 agere compelleris. Occurrit praeterea
 sermocinatio haec in animo tuo, quomodo
 Deum amare potes, qui ita te cruciat? Quomodo
 modo eius matrem (quae tibi non capitula
 alijs mulieribus meliorem arbitraveris)
 qui fieri potest, ut in tam exigua quantitate
 hostiae, tam sanctum Christi corpus dilige-
 cat? Ne crede, etiam abominare. His
 nefanda suggerit teterrimus cacodemon
 caeno blasphemiae. ut etiam per sapientiam
 nace iracundiae diras imprecando nunc
 rentibus; nunc praelatis; nunc concionan-
 ribus atque alijs, quae referre minime necesse
 est. Frequentissime vero humor melancholicus
 has aut similes suggestiones generat. Me dae-
 mon abripiat. Quin dispeream. Haec
 è turri hac dabo. praecipit enim. Idem huius
 has aut similes calumnias evomit. Hic

**Suggesti-
 ones con-
 tra fidem.**

Blasphemia.

Iracunda.

latus est maleficus: ille scortator: iste adulter. Dic iam amabo: hi motus atque impetus, quos audire videris in te, & dicis te elicere: suntne peccata lethalia? sunt enim ordinarie motus primo primi, id est non liberi; à demone non raro excitati, quos omni tua potentia & qualibet humana arcere ac impedire non potes. Itaque ne peccati quidem nomen proprie merentur.

*Impre-
cations.*

41. Dices. Diutius te in ijs immorari, non rejicere, delectari. Peto, an ea ipsa tibi gratas sint? An cum delectatione, præmissa de liberatione ea complectaris? Absit inquis? quis enim tam fœda, tam detestabilia, non horreat? Ergo magis meriti ac coronæ, hæ tibi segetem præbent, quàm culpæ. Hoc ad dam sapè contingere, tam vehementes esse atque importunas huiusmodi cogitationes, ut impossibile sit eas vel abigere vel etiam excutere, & quantumcumque quis eas abigat, eo importuniùs redeunt & agglutinantur. Quare cum invitus quis eam afflictionem patiat, omni culpa, omnino est liberandus. Verùm quidem est difficile fore, ita sagaciter ac sedulò te habere, ut non subrepat aliquando nonnulla negligentia; illa tamen est dignissima venia; tum ob rei ipsius subtilitatem; tum ob infirmitatem afflictivi animi; tum denique propter vim impressæ atque impactæ suggestionis, quæ cum frequentissima

*Scrupu-
los nõ esse
peccata.*

VI
16

quentissima fit ac molestissima. fatigat h
minem ipsumque cogit subinde vigilant
atque observationem remittere.

42. Ut autem huiusmodi impressiones
Longè gradum vsque peccati mortalis pervenit
minus rarissime in viris bonis contingit. Primum
mortalis quia Dominus non permittit nos tentari
supra id quod possumus; sed facit cum te
tatione proventum, ut possimus sustinere.
Experientia sanè docet, idiotas ac maxime
simplices virgines, prudentissime se habere
quoad consensum; ac nunquam certo ma-
cio demonstrari probarique (etiam si ad
dum timide de eo loquantur) illas tentari
acquiescere.

43. Deinde nemo ex bono fit repente peccator.
Deterrimus certe is esset, qui tam ex
mibus peccatis consensum absolute ac
liberate preberet. Huc accedit definitio
cati mortalis superius ex Richar. desumpta.
Corrumpti nempe necesse esse homines
qui illud suscipiat. Quis verò credat ob
tam nefandam, momento tantum ob
virum bonum ac sanctum procreare turpitudi-
ruptionem; Dei item contemptum gratiam
proximi ruinam; & alia infinita damna
quæ peccati lethalis consensum sequuntur.

44. Mea sanè sententia est nullas tenta-
nes minus esse periculosas, & in quibus
nus peccatur, quam in tali scrupulorum

teria. Odiosissima enim sunt, & omnibus abominabilia, quæ suggeruntur: nullum in ijs emolumentum; voluptatis illecebra nulla; summa culpæ enormitas; fructus ipsius obiecti in corpore sæpe impossibilis. Quis ergo non abhorreat, non excretur, nõ detestetur? Execrari verò nefanda illa & detestari, longissimè à consensu dissident: & consequenter à culpæ admissione. Soletur ergo se quicumque hæc patitur: tantum conetur se eximere hoc morbo; velit (vt diximus) curari ac sanari. Hunc miserum statum nõ amet; credat benè suadentibus: & si sanitati reddatur, gratias Deo agat; sin minus, arbitretur se Dei causa tentari & affligi, seq; genus martyrij in hac vita sustinere, propter quod corona nobili non privabitur, auctore spiritu divino qui dicit. *Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vitæ, quam Deus repromisit diligentibus se.* Iacob. 1. 12.

PARAGRAPHVS SEPTIMVS

Fidem & obedientiam, presentissimum extinguendis scrupulis esse remedium.

45. **Q**Uæ hætenus diximus, magnò iuvandis animis afflictis sunt præsidio: quanquam afflictio præsens, non ita ex tempore sanari possit: recurrit enim sedata.